

AYDIN, Erdal
Türk Runik Kaynakçası, Karam Yayınları,
Çorum, 2008, 197 s.
ISBN: 978-975-6467-27-5

Bilimsel araştırmaların temel dayanağı olan kaynak taramaları, hemen her bilimde olduğu gibi Türkoloji alanında da son derece önem taşımaktadır. Bu sebeple kaynakçaya yönelik yapılan çalışmalarla, konuyla ilgili bilim adamlarının ayrı bir ilgi göstermesi beklenir. Nitekim Türkoloji alanıyla ilgili kaynakça çalışmalarının son yıllarda artması, hem bilim adamlarının bir nevi ihtiyacını karşılamak hem de bu alandaki boşluğu doldurmak yolunda önemli adımlar sayılabilir.

Son 20 yıllık döneme baktığımızda, İsmail Dođan'ın 1990'da *Türkolojiyle İlgili Makaleler Bibliyografyası* adıyla Kültür Bakanlığı tarafından 155 sayfa olarak yayımlanan ve 2003'te Akçağ Yayınları arasında çıkan 269 sayfalık *Yabancı Ülkelerde Yayımlanmış Türkolojiyle İlgili Makaleler Bibliyografyası* adlı çalışmasının genel Türkolojiyle ilgili olduğu düşünüldüğünde, önemlidir. İsmail Dođan'ın kitabına nazaran daha özel konuları ele alan, benzeri çalışmalar arasında A. Esat Bozyiđit'in *Türk Adbilimi Bibliyografyası (Deneme)* adıyla hazırladığı ve 1995 yılında Ayyıldız Yayınları'ndan çıkan 190 sayfalık çalışma ile Akçağ Yayınlarının 2003'te bastığı, Tuncer Gülensoy ve Ercan Alkaya'ya ait, 222 sayfadan oluşan *Türkiye Türkçesi Ağızları Bibliyografyası* gösterilebilir. Zeki Akçam'ın hazırladığı *Kıbrıs Türk Halkbilimi Bibliyografyası 1928- 2002* başlıklı, IQ Kültür Sanat Yayıncılık vasıtasıyla 2007'de yayımlanan ve 352 sayfadan oluşan çalışmada ise kaynakların tenkitli olarak verildiği görülür.

Türkolojiyle ilgili son yıllarda yapılan kaynakça denemelerinden biri de Dr. Erhan Aydın'a aittir. Dr. Erhan Aydın'ın son çalışması 2008 yılı başında *Türk Runik Kaynakçası* adıyla Karam Yayınlarından çıkmış ve orta boy olarak Çorum'da basılmıştır.

Eserde ön söz, giriş, kısaltmalar, adı kısaltılmış eserler, kaynakça ve dizinler bulunmaktadır. Ancak çalışmada "Giriş" bölümünün kısa tutulduğu, üstelik "Ön Söz" bölümünde anlatılması gerekenlerin bir kısmının "Giriş" bölümünde işlendiği dikkate alınırsa, bu şekilde bir Giriş kısmının pek de gerekmediği gözlenmektedir.

Eserin "Kısaltmalar" ve "Adı Kısaltılmış Eserler" bölümlerinde dergi, bildiri kitabı, armağan kitap türünden çalışmaların ağırlıklı olarak yer aldığı görülür.

Yaklaşık 135 sayfadan ve 2337 kaynaktan oluşan "Kaynakça" bölümünde, öncelikle yıllara göre bir sıralama yapılmakta; sonra da o yıldaki çalışmalar, yazarının soyadına göre alfabetik olarak sıralanmaktadır. Eserden hareketle, Türk

runik metinleriyle ilgili XVII. yüzyılda 1, XVIII. yüzyılda 5 ve XIX. yüzyılın ilk yarısında 6 çalışmanın yapıldığı söylenebilir. 1850'den itibaren çalışmalar hızlanmış ve XX. yüzyıla kadar önceki 12 çalışmaya 109 yeni çalışma daha eklenmiştir. Yine eserden hareketle diyebiliriz ki, Türk runik metinleriyle ilgili ilk çalışmalarda Fransızca ve Almanca'nın ağırlığı tespit edilmektedir. Nitekim Rusça ilk çalışmalar 1882 yılında İ. S. Bogolyavskiy ve S. U. Remezov tarafından; İngilizce ilk çalışma 1888'de Terrien de Lacouperie tarafından; Japonca ilk çalışma da 1897'de Kurakichi Shiratori tarafından yapılmıştır. Türkçe'de Türk runik metinleriyle ilgili ilk bilgiler ise 1895 yılında İkdam Gazetesi'nde *Hutût-ı Kadîme-i Türkiyye* başlığı altında yer almış, ilk ciddi çabalar da Necib Asım (Yazuksuz)'ın 1924'teki *Orhun Abideleri* ve Sadri Maksudi (Arsal)'ın 1925'teki *Çinliler ve Moğolların Hoei-Hou ve Uygurlarınyla Orhun Türk Kitabelerindeki Oğuzların Aynı Olduklarına Dair İzahat* adlı çalışmalarıyla başlamaktadır.

Çalışmanın "Dizinler" bölümü yazarlar, konu, dergi ve adı kısaltılmış eserler, (Türkçeye) çevirenler şeklinde dört kısma ayrılmıştır. Bu bölümün yazarlar kısmını incelediğimizde yabancı Türkologların yerli Türkologlara göre bir hayli fazla çalışma ortaya koyduklarını görmekteyiz. Türk runik metinleriyle ilgili yabancı Türkologları 20 yayın sınırını koymak ve yayın sayılarını da parantez içinde göstermek suretiyle şöyle sıralayabiliriz: S. G. Klyaştorıny (141), Masao Mori (49), Annemarie von Gabain (33), G. Aydarov (32), İ. L. Kızlasov (30), A. S. Amanjolov (27), D. D. Vasil'ev (27), Edward Tryjarski (24), Gyula Németh (20), Takashi Ôsawa (20). Yerli Türkologlar da aynı şekilde düşünülürse 10 yayın sınırıyla şöyle sıralanabilir: Osman Fikri Sertkaya (59), Sadettin Gömeç (57), Talat Tekin (32), Cengiz Alyılmaz (32), Ahmet Taşağıl (24), Emel Esin (21), Hüseyin Namık Orkun (20), Erhan Aydın (19), Bahaeddin Ögel (18), Faruk Sümer (17), Ahmet Bican Ercilasun (11), Kazım Mirşan (11), Şinasi Tekin (10), F. Sema Barutçu Özönder (10). Ancak bu sayılarda yer alan söz konusu çalışmaların bir kısmının özgün olduğu, bir kısmının da tanıtma ve çevirilerden oluştuğu hatırdan çıkarmalıdır.

Her geçen gün yeni çalışmaların yapıldığı ve eserde yer almayan Arapça, Farsça gibi dillerde de Türkoloji araştırmalarının olduğu düşünülürse bu çalışmanın konuyla ilgili bütün çalışmaları kapsadığı, hiç şüphesiz ki söylenemez. Ancak konu ve yazar adlarına göre düzenlenmiş dizinleri; kaynak adedi olarak geçen 2337 sayısı ve konuyla ilgili önceden yayımlanmış bir kaynakça çalışmasının olmaması, eserin önemli bir çalışma olduğunu göstermeye yetmektedir.

Türkologlarımızın yapacakları çalışmalar hem bu kaynakçaların hacmini artıracak, hem de yeni kaynakçaların oluşmasına imkan verecektir.

Hüseyin YILDIZ